

วิธีปฏิบัติในการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา

๒.๑ ประเภทของการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลย

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการชี้ตัวผู้ต้องหาและจำเลยแล้ว สามารถแยกออกได้ เป็น ๒ ประเภทคือ

การชี้ตัวโดยอาศัยความจดจำของพยาน (Personal Identification or Eyewitness Identification) และการชี้ตัวโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Identification)^๑

๒.๑.๑ การชี้ตัวผู้ต้องหาโดยอาศัยความจดจำของพยาน (Personal Identification or Eyewitness Identification) คือการชี้ตัวผู้ต้องหาโดยให้พยานผู้เห็นเหตุการณ์ เป็นผู้ชี้ตัวผู้ต้องหา ซึ่งการชี้ตัวผู้ต้องหาประเภทนี้ต้องอาศัยความจดจำของพยานเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยถือหลักว่าต้องให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาโดยอาศัยความจดจำของพยานเอง มิใช่เกิดจากการชี้แนะของบุคคลหนึ่งคนใด ความจดจำของพยานดังกล่าวอาจ เป็นความจดจำทางสายตา คือพยานมองเห็นผู้กระทำผิด หรือความจดจำทางหูคือพยานได้ยินเสียงผู้กระทำผิดพูด การชี้ตัวผู้ต้องหาอาจ เริ่มด้วยจัดให้พยานผู้เคยมองเห็นผู้กระทำผิดหรือได้ยินเสียงผู้กระทำผิดพูด ผู้ต้องหาหรือฟัง เสียงผู้ต้องหาแล้วแต่กรณี แล้วให้พยานยืนยันว่าผู้ต้องหานี้ใช่ผู้กระทำผิดหรือไม่

^๑ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่องการชี้ตัวผู้ต้องหา ชั้นปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ในเรื่องความจรรยาของพยานนี้ มีข้อควรพิจารณา เกี่ยวกับตัวพยานคือ จะหาพยานที่สามารถจดจำรายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ ได้แม่นยำทุกเรื่องนั้นยากมาก ดังจะเห็นได้จากบททดลองของนายวิลเลียม ส เทอร์น นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน^๑

ได้แก่การทดลองที่ทำขึ้นในชั้นเรียนของนิสิตที่เขา กำลังสอนอยู่ โดยให้ชายแปลกหน้าคนหนึ่ง เดินเข้ามาในห้องเรียน ขออนุญาตจากอาจารย์สอน เพื่อค้นหาหนังสือซึ่งอยู่ในตู้หนังสือในห้องเรียนนั้น ชายแปลกหน้าผู้นั้นค้นหาและอ่านหนังสืออยู่ในห้องเป็นสักพักหนึ่ง แล้วก็เดินออกจากห้องเรียนไป โดยนำเอาหนังสือติดมือไปถวายเล่มหนึ่ง

ประเด็นสำคัญในการพิสูจน์ทดลองครั้งนี้คือ มีข้อบังคับทางการมหาวิทยาลัยว่า ห้ามนำหนังสือของมหาวิทยาลัยออกจากห้องเรียนเป็นอันขาด จึงต้องการพิสูจน์ว่าในหมู่นิสิตซึ่งกำลังเรียนอยู่นั้น มีผู้ใดเห็นชายแปลกหน้าผู้นั้นนำหนังสือออกไปจากห้องเรียนนั้นบ้าง ซึ่งในขณะที่ชายแปลกหน้าเข้ามาในห้องเรียน และขออนุญาตค้นหาและอ่านหนังสือในห้องเรียนนั้น นายวิลเลียม ส เทอร์น อนุญาตแล้วก็สอนต่อไป เช่นเดิม และไม่มีนิสิตผู้ใดเอาใจใส่กับชายแปลกหน้าผู้นั้นอีกต่อไปว่า กำลังทำอะไรอยู่ในห้องเรียน

อีกสัปดาห์หนึ่งต่อจากนั้น นายวิลเลียม ส เทอร์น ให้นิสิตซึ่งเข้าเรียนในวันที่ชายแปลกหน้าเข้ามาในชั้น ตอบคำถามต่าง ๆ ที่นายวิลเลียม ส เทอร์นตั้งไว้ให้ ซึ่งนายวิลเลียม ส เทอร์น ให้อิสระแก่เบื้องต้นว่า ความจริงนั้นนิสิตเหล่านั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ตอบคำถามเหล่านั้นเอง โดยอ้างว่าไม่ไ้สังเกตเห็นก็ยอมทำได้โดยชอบ เพราะเป็นความจริงทั้งนั้น แต่ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับชายแปลกหน้าผู้นั้น เข้ามาในชั้นเรียนและทำอะไรในชั้นเรียน ซึ่งคำตอบส่วนมากคลาดเคลื่อนจากความ เป็นจริง โดยเฉพาะในคำถามที่ว่า หนังสือที่ชายแปลกหน้าผู้นั้นอ่านไปไหน ปรากฏว่ามีนิสิตไม่กี่คน

^๑ ชารินทร์ กรัยวิเชียร, ศาลกับพยานบุคคล (กรุงเทพฯ : นำอักษร
การพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้า ๒๕ - ๒๗.

ที่ตอบถูกต้อง มีนิสัยบางคนไม่ตอบคำถามนี้ แต่นิสัยส่วนใหญ่ตอบโดยปราศจากการ
ลังเลใจว่า ชายผู้นั้นเก็บหนังสือเล่มนั้นไว้บนชั้นในตู้ตามเดิมแล้ว

จากการทดลองของวิลเลียม สเตอร์น ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การที่พยานให้
ถ้อยคำเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตนพบเห็นนั้น แม้วาพยานปากนั้นจะเป็นผู้สุจริตและน่าเชื่อถือ
ก็มักจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนเสมอ และนอกจากนั้น พยานที่อยู่ในเหตุการณ์เดียวกันนั้นก็
จะจดจำเหตุการณ์ได้ไม่เหมือนกัน

การที่พยานซึ่งอยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน แต่จดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ไม่เหมือน
กันนั้น เป็นเพราะธรรมชาติของพยานไม่เหมือนกัน ซึ่งธรรมชาติของพยานนี้ได้แก่ อายุ
ความรู้ เพศ กล่าวคือ

อายุ จะเห็นได้ว่าพยานซึ่งเป็นเด็กและคนชรามักจะไม่ค่อยจำ อาจเป็น
เพราะว่าเด็กนั้นสมองยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ส่วนคนชรา นั้นตาและหูอาจไม่ค่อยดี ทำให้
เห็นและได้ยินไม่ถนัด ไม่เหมือนกับพยานซึ่งเป็นผู้ใหญ่มักจะมีความจำดีกว่า

ความรู้ พยานซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง มีความรู้มากมักจะมีความสามารถ
ในการจดจำเหตุการณ์ได้ดีกว่าพยานซึ่งไม่ได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อย เช่น
พยานที่เป็นอาจารย์ นักศึกษา ส่วนมากจะให้คำให้การ เป็นพยานได้ดีและสามารถจดจำเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นได้มากกว่าพยานที่เป็นกรรมกรรับจ้าง

เพศ พยานที่เป็นชายส่วนมากจะจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าพยานที่เป็น
หญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ชายส่วนใหญ่มักจะไม่ตื่นเต้นตกใจอะไรง่าย ๆ เมื่อเจอกับเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดหมาย เช่นเมื่อเกิดเหตุคดีชิงทรัพย์พยานซึ่งเป็นหญิง พยานอาจเกิด
ความกลัว และตกใจ เมื่อคนร้ายชูปืนขู่บังคับพยานให้ส่งทรัพย์ให้ จนทำให้พยานไม่สามารถ
จดจำรายละเอียดเกี่ยวกับคำหน้ารูปพรรณของคนร้ายได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ถ้าเกิดเหตุกับ
พยานซึ่งเป็นชาย พยานย่อมจะไม่กลัวและตกใจเท่าผู้หญิง ทำให้พยานมีโอกาสที่จะจำ
คนร้ายได้มากกว่า

เมื่อลักษณะของตัวพยานเป็นเช่นนี้ เมื่อจัดให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาโดยอาศัยความ
จดจำของพยาน จึงมักเกิดปัญหาขึ้นได้ ถ้าหากวิธีการชี้ตัวเป็นไปอย่างไม่เป็นธรรม เช่น
มีการชี้แนะแก่พยานให้ชี้ตัวผู้ต้องหา อาจทำให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาโดยบริสุทธิ์ใจ คิดว่า
ผู้ต้องหา เป็นผู้กระทำความผิดจริง ทั้ง ๆ ที่ผู้ต้องหาอาจเป็นผู้บริสุทธิ์ก็ได้ ผลก็คือทำให้
เกิดการชี้ตัวผู้ต้องหาอย่างผิดพลาด

วิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาอย่างไม่เป็นธรรม จะก่อให้เกิดการชี้ตัวผิดพลาดเป็นส่วนมาก
หากพยานผู้ชี้ตัวนั้น เป็นพยานที่มีความจำไม่ชัด เช่นพยานจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายวันมาแล้ว
ไม่ได้ หรือเป็นพยานที่เห็นเหตุการณ์แต่พยานมองเห็นตัว หรือได้ยินเสียงผู้กระทำความผิดไม่ถนัด
เช่นเหตุการณ์เกิดขึ้นในเวลากลางคืนเคื่องมีก เหตุการณ์เกิดขึ้นใช้เวลาเพียงเล็กน้อย
หรือพยานอยู่ห่างไกลจากที่เกิดเหตุ

ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เช่น วันเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืนแรม ๑๕ ค่ำ
นาย ก. เลิกงานกลับบ้านเดินไปตามถนนซอยเข้าบ้าน ระหว่างทางมีคนร้ายหนึ่งคนเดิน
สวนทางมา เมื่อถึงนาย ก. เดินอยู่ คนร้ายตรงเข้าทำร้ายนาย ก. แล้ววิ่งหนีไป โดย
นาย ก. เห็นหน้าคนร้ายไม่ถนัด หลังเกิดเหตุ ๓ วัน ตำรวจจับผู้ต้องหาโดยกล่าวหาว่า
เป็นคนร้ายที่ทำร้ายนาย ก. ตำรวจจัดให้นาย ก. ชี้ตัวผู้ต้องหาที่สถานีตำรวจโดยตำรวจ
พูดกับนาย ก. ว่า คนร้ายที่ทำร้าย นาย ก. จับได้แล้ว อันเป็นการพูดในทำนองชักจูงใจ
และชี้แนะนาย ก. เมื่อนาย ก. เห็นผู้ต้องหาซึ่งขณะนั้น นาย ก. อาจจำคนร้ายไม่ได้

แต่เนื่องจากไฉนตำรวจพบ นาย ก. ก็จะทำให้เกิดความสงสัยว่าถ้าผู้ต้องหาไม่ทำผิดจริง ตำรวจคงจะไม่จับตัวมา และผู้ต้องหาว่าเป็นคนร้าย โดยที่ผู้ต้องหาไม่ได้ออกใบรับเลยก็ได

การที่พยานใจผู้ต้องหาที่สถานีตำรวจแล้ว พยานมักจะปักใจ เชื่อว่าผู้ต้องหา คือผู้กระทำความผิด และมักจะไม่เปลี่ยนความคิลง่าย ๆ ภายเหตุนี้เมื่อถึงชั้นพิจารณาคดีใน ศาล พยานอาจชี้ตัวจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิดต่อหน้าศาลอีก ซึ่งทำให้ศาลลงโทษจำเลย ได้ ทั้ง ๆ ที่จำเลยบริสุทธิ์ก็ตาม

เมื่อการชี้ตัวอย่างผิดผลาดมีผลถึงเพียงนี้ จึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะควบคุม ให้การชี้ตัวผู้ต้องหาในชั้นสถานีตำรวจ เป็นไปอย่าง เป็นธรรม เพื่อป้องกันมิให้คนบริสุทธิ์ ถูกลงโทษได้ จริงอยู่แม้ว่าการชี้ตัวผิดผลาดนี้จะไปปรากฏในชั้นศาล แล้วศาลอาจปล่อย จำเลยไป ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยไม่ใช่ผู้กระทำความผิด แต่เราจะวางกฎเกณฑ์ให้การชี้ตัว ในชั้นสถานีตำรวจ เป็นไปอย่าง เป็นธรรมแล้ว ผู้ต้องหาที่บริสุทธิ์อาจได้รับการปล่อยตัวไป ในชั้นสถานีตำรวจถ้าพยานไม่อาจชี้ตัวผู้ต้องหาได้ ตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้

๒.๑.๒ การชี้ตัวโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Identification) การชี้ตัวประเภทนี้ เป็นการ เปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันทาง ภายนอกของพยานหลักฐาน (Physical Evidence) ซึ่งได้มาจากตัวผู้ต้องหา กับ พยานหลักฐานที่ตรวจพบในบริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งวิธีการชี้ตัวประเภทนี้ก็ได้แก่การ เปรียบ-เทียบลายพิมพ์ นิ้วมือ การตรวจกลุ่มเลือด เส้นใยเส้นผ่าของคนร้ายที่ตรวจพบจากบริเวณ ที่เกิดเหตุ แล้วนำมา เปรียบเทียบกับของผู้ต้องหาว่ามีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน อย่างไร โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องทำการทดลอง เป็นขั้นตอนโดยผู้ เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ผลที่ได้รับออกมา จะทำให้ผู้ เชี่ยวชาญสามารถให้ความ เห็นยืนยัน ได้ว่า ลายพิมพ์นิ้วมือ กลุ่มเลือด เส้นใยเส้นผ่าที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุนั้น ใชของผู้ต้องหา หรือไม่

ในเรื่องผู้เชี่ยวชาญนี้ขอที่มาสัก เกดคือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเรา ไม่ได้ใช้คำว่าผู้เชี่ยวชาญ หากแต่ใช้คำว่า "ผู้ชำนาญการพิเศษ" ส่วนคำว่า "ผู้เชี่ยวชาญ" นี้จะไปปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งที่จริงแล้วคำ ๒ คำนี้มีความหมายตรงกัน กล่าวคือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๓ บัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดโดยอาชีพหรือโดยมิใช่ก็ตาม มีความชำนาญพิเศษในการใด ๆ เช่นในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของ เขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใตสวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา อาจ เป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยตรวจลายมือ ทำการทดลอง หรือกิจกรรมอย่างอื่น ๆ ศาลจะให้ผู้ชำนาญพิเศษทำความเห็น เป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้มา เบิกความประกอบหนังสือ นั้น ให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวนั้นแก่คู่ความทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า ๓ วัน ก่อนวันเบิกความ"

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็มีมาตรา ๔๔ บัญญัติไว้ว่า "คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะอ้างบุคคลใด เป็นพยานของตนก็ได้ เมื่อบุคคลนั้น เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในศิลปวิทยาศาสตร์ การฝีมือ การค้าหรือการงานที่ท่า หรือในกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของพยาน อาจ เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อความในประเด็น ทั้งนี้ไม่ว่าพยานจะเป็นผู้มีอาชีพในการนั้นหรือไม่"

การที่ผู้ชำนาญการพิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็นอย่างไรแล้ว ความเห็นนั้นจะมีความสำคัญ เป็นอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้ อันเป็นข้อยกเว้นของ เรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่งตามธรรมดาแล้ว ความเห็นของพยาน หรือของบุคคลใดก็ตาม จะรับฟัง เป็นพยานหลักฐานไม่ได้

ประมุข สุวรรณศรี, กฎหมายลักษณะพยาน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, ๒๕๑๗), หน้า ๑๒๖.

การชี้ตัวโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น เมื่อจัดทำแล้วก็สามารถทำการตรวจสอบได้ ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดให้มีการชี้ตัวโดยวิธีนี้จึงไม่เป็นปัญหาสำคัญ เพราะผู้ต้องหาสามารถนำผู้ชำนาญการพิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญของตนมาสืบหักกลางได้

๒.๒ วิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาโดยอาศัยความจดจำของพยาน

วิธีการชี้ตัวประเภทนี้อยู่ด้วยกันหลายวิธีคือ ปืนเคียงคู (Line up) ปืนเดี่ยว (Show up) ภาพ (Photograph) และเสียง (Voice) ซึ่งแต่ละวิธีดังกล่าวนี้มีหลักทั่วไปที่จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และตำรวจผู้จัดให้มีการชี้ตัวควรยึดถือปฏิบัติคือ

๑. ก่อนจัดให้มีการชี้ตัว ต้องสอบถามพยานผู้เกี่ยวกับตัวคนร้ายถึง เรื่องลักษณะทั่วไปของคนร้าย คำนิรूपพรรณ เช่น เพศ อายุ ขนาด รูปร่าง หน้าตาและลักษณะพิเศษที่พยานผู้สามารถจำคนร้ายได้แม่นยำ อย่างไม่ก็ตามตาใจความอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ถือว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องจัดให้มีการชี้ตัว กล่าวคือ

ก. พยานจำคนร้ายไม่ได้เลย เช่น ใจความว่าคนร้ายเข้ามาทางคานหลังกระซางสร้อยคอ ที่พยานสวมใส่อยู่ แล้วคนร้ายวิ่งหลบหนีไป โดยพยานไม่สามารถจะหันไปมองคนร้ายทัน

ข. พยานรู้จักตัวคนร้ายมาก่อนเกิดเหตุ เช่น เป็นญาติเพื่อนบ้าน คนร่วมงาน ซึ่งมีความคุ้นเคยกับพยานมาก่อน เพราะกรณีนี้ถึงจะไม่มีการจัดให้ชี้ตัว ตำรวจก็สามารถจับตัวคนร้ายมาดำเนินคดีได้ถูกต้อง

John A. Lasota and George W. Bromley, Model Rule

Eyewitness Identification (Washington: Police Foundation, 1974),

ค. พยานรู้ถึงรูปพรรณของผู้ต้องหาภายหลัง เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาได้แล้ว เช่นได้มีการแถลงข่าวแก่อีสานมวลชนถึงการจับตัวคนร้ายได้ ทำให้รูปภาพของคนร้ายไปปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ จอโทรทัศน์ ซึ่งกรณีนี้พยานอาจจำคนร้ายได้ เนื่องจากเห็นภาพคนร้ายในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือจอโทรทัศน์ดังกล่าวแล้ว

๒. ต้องให้พยานชี้ตัวด้วยความจำของพยานเอง คำรวจต้องไม่พูดหรือแสดงท่าทีช่วยประการใด ๆ อันจะทำให้ผู้เสียหายเข้าใจว่าผู้ต้องหาคือผู้กระทำความผิด

๓. ถ้ามีพยานผู้ช้ตัวหลายคน ต้องจัดให้พยานผู้ช้ตัวแต่ละคน ไม่ชี้ตัวให้พยานหลายคนผู้ช้ตัวพร้อมกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการชี้โดยเขาอย่างกัน และเมื่อพยานคนหนึ่งได้ชี้ตัวเสร็จแล้ว ต้องไม่ให้พยานคนนั้นได้พบกับพยานคนอื่นที่ยังไม่ได้ชี้ตัว เพราะถ้าปล่อยให้มีการพบกันก็จะเกิดการพูดคุยกัน และทำให้ทราบว่าพยานที่ชี้ตัวแล้วได้ชี้ผู้ต้องหาว่าเป็นคนร้ายหรือไม่

๔. เมื่อจัดให้มีการชี้ตัวแล้ว ต้องทำรายงานเกี่ยวกับการชี้ตัวของพยานแต่ละคนไว้ โดยในรายงานควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับการชี้ เช่นสถานที่ เวลา รูปร่างลักษณะของผู้ที่อยู่รวมกันกับผู้ต้องหา คำพูดที่พยานพูดกับผู้ต้องหา ข้อสังเกตในการชี้ตัวแต่ละครั้ง และในระหว่างมีการจัดให้มีการชี้ตัวนั้น ถ้าทำได้ ควรมีการถ่ายภาพไว้ อย่างละเอียด

หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามุ่งที่จะให้ผู้ต้องหาเป็นหลักประกัน โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมว่า หากผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดแล้ว ผู้ต้องหาต้องได้รับการปล่อยตัวไป และการจัดให้พยานผู้ช้ตัวนัก เพื่อต้องการหาตัวผู้กระทำความผิดจริง ๆ

๒.๒.๑ ยืนเคียงคู่ (Line up) เป็นวิธีการชี้ตัวผู้ต้องหา โดยการจัดให้ผู้ต้องหาอยู่ในกลุ่มบุคคลอื่นหลายคนซึ่งยืนเข้าแถว เรียงกัน แล้วให้พยานเข้าไปชี้ยืนยันว่าในกลุ่มคนที่ยืนรวมกันอยู่นั้นมีใครหรือไม่

การชี้ตัวโดยวิธีนี้หลักสำคัญอยู่คือ

๑. จำนวนบุคคลที่ยื่นเข้าแถว ต้องมีจำนวนหลายคน ซึ่งอย่างน้อยควรมีบุคคลอื่นอีก ๔ คนมายื่นเข้าแถวร่วมกับผู้ต้องหา เหตุที่ต้องมีบุคคลเป็นจำนวนมากพอควรมายื่นเข้าแถว เพื่อให้พยานชั่งตัว ก็เพื่อให้พยานชั่งโดยอาศัยความจำของพยานจริงๆ เพราะถ้าพยานจำคนรายใดแน่นอน พยานต้องชั่งตัวได้ถูกต้อง แมว่าคนรายนั้นจะไปในร่วมกับบุคคลอื่นอีกหลายคนก็ตาม

๒. ต้องจับหาบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกันกับผู้ต้องหาที่ยื่นเข้าแถว ความคล้ายคลึงกันนี้เช่น

- เพศ เดียวกัน
- รูปร่าง ความสูง น้ำหนัก สีส้ม อย่างเดียวกัน
- อายุ เผ่าพันธุ์ ใกล้เคียงกัน
- ถ้าพยานอ้างว่า เห็นคนร้ายแต่งกายอย่างไร ควรจับผู้ยื่นเข้าแถวทุกคนแต่งกายอย่างนั้น
- ถ้าผู้ยื่นเข้าแถวคนใดกระทำการร้ายทางอย่างไร ควรให้ทุกคนทำอย่างนั้น

ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาที่มีลักษณะเด่นกว่าคนอื่น ซึ่งทำให้ผู้ชั่งเกิดความสนใจในตัวผู้ต้องหาจนกระทั่งไม่คำนึงถึงความจดจำที่มีต่อคนร้าย

ตัวอย่าง เช่น เมื่อ เกิดเหตุคนร้ายซึ่งทรัพย์สินแล้ว พยานแจ้งตำรวจถึงตำหนิรูปพรรณของคนร้ายว่า เป็นชายผิวดำแกงค่อนข้างผอม สูงประมาณ ๑๖๐ เซนติเมตร ผอมดำ อายุประมาณ ๒๐ ปี ตำรวจจึงออกสืบสวนติดตามคนร้าย ต่อมาจับผู้ต้องหาซึ่งมีตำหนิรูปพรรณคล้ายคลึงกับคนร้ายได้ แล้วจับผู้พยานชั่งตัว โดยให้ผู้ต้องหาไปยื่นเข้าแถวร่วมกับบุคคลอื่นอีก ๔ คน แต่บุคคลอื่นที่ยื่นเข้าแถวร่วมกับผู้ต้องหานั้น ทุกคนเตี้ยกว่าผู้ต้องหา ๒ คน ผิวค่อนข้างขาวและอีก ๑ คน อายุประมาณ ๓๐ ปี

ดังนั้น เมื่อพยานเห็นบุคคลอื่นที่มีรูปร่างลักษณะแตกต่างจากคนร้าย คงมีเฉพาะผู้ต้องหา เท่านั้นที่มีรูปร่างลักษณะคล้ายคนร้าย พยานดูแล้วอาจเชื่อว่าผู้ต้องหาคือคนร้าย โดย

เห็นว่าผู้ต้องหาที่มีรูปร่างคล้ายคนร้ายมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่ยื่นอยู่ในแถว โดยขณะผู้พยาน อาจมีได้คำนึงถึงความจำที่พยานมีต่อคนร้ายแต่อย่างใด เพราะพยานคำนึงถึง เพียงว่า ผู้ต้องหาคล้ายกับคนร้ายมากกว่าบุคคลอื่นที่ยื่นอยู่ในแถวนั้น

๓. ตำแหน่งของผู้ต้องหาที่ยื่นอยู่ในแถว ต้อง เปิดโอกาสให้ผู้ต้องหา เลือดยื่นตรงไหนก็ได้ในแถว กรณีที่พยานผู้ช้หลายคน ผู้ต้องหาที่มีโอกาส เปลี่ยนตำแหน่ง ที่ยื่นในแถว ได้

๒.๒.๒ ยื่นเดี่ยว (Show up) วิธีนี้กระทำโดยจ้กให้พยานผู้ช้ เฝ้าดูหน้ากับผู้ต้องหาในลักษณะตัวต่อตัว แล้วให้พยานผู้ช้ยืนยันว่าผู้ต้องหานี้ใช่คนร้ายหรือไม่

การช้ตัวผู้ต้องหาวิธีนี้ปล้กษณะ เป็นการช้แนะให้แกพยานผู้ช้อยู่ในคว่าผู้ต้องหา น่าจะ เป็นผู้กระทำผิด กถาวคืออาจทำให้พยานหลงผิดคิดว่าผู้ต้องหา เป็นผู้กระทำผิด ตัวจริงก็ได้ เพราะหากผู้ต้องหาได้กระทำผิดแล้ว ถ้าตรวจจะไม่จับตัวมา ในเมื่อมี บุคคลอื่น ๆ อีกมากมายที่ตำรวจไม่จับมา เฉพาะ เจาะจงจับผู้ต้องหา ซึ่งคงแสดงว่าผู้ต้องหา ต้องแตกต่างจากบุคคลอื่นเป็นแน่ และตำรวจ เป็นผู้รับทราบถึงการกระทำผิดของคนร้าย จากพยาน ทั้งตำรวจ เองก็มีหน้าที่สืบสวนติดตามจับกุมคนร้าย เมื่อตำรวจ ไปจับผู้ต้องหามา จึงอาจทำให้พยานมั่นใจ ว่าต้องช้ผู้กระทำผิดแน่

ทั้งนั้น เมื่อจ้กให้มีการช้ตัวผู้ต้องหาโดยวิธีนี้ ซึ่งก็มี เพียงผู้ต้องหายื่นอยู่คนเดียว พยานก็อาจจะช้โดยทันทีเลยว่า ผู้ต้องหานี้คือคนร้าย โดยมีได้ช้ เวลาพิจารณาบททวน ความจำที่พยานจำคนร้ายได้และช้ตัวผู้ต้องหาโดยอาศัยความจำนั้น เป็นข้อสำคัญในการ ตัดสินใจแต่อย่างใด ทำให้มีโอกาสมันอย่างมกที่จะ เกิดการช้ตัวผู้ต้องหาโดยผิดพลาดขึ้น ทั้งที่ผู้ต้องหามีได้ เป็นผู้กระทำผิด

ในหลักการแล้ว การช้ตัวผู้ต้องหาวิธีนี้จึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาแต่อย่างใด และไม่ควรรีใช้วิธีนี้ ในเมื่อสามารถจะช้วิธีการช้ตัววิธีอื่น ซึ่งก็คือวิธียื่นเค้เบงคู (Line up) ได้

แต่เมื่อไม่สามารถจะใช้วิธีการชี้ตัววิธีอื่นดังกล่าวแล้วได้ จึงขอใช้วิธีการชี้ตัววิธีนี้เป็นข้อยกเว้น

ข้อยกเว้นที่ทำให้เกิดความจำเป็นคือกรณีที่มีการชี้ตัวโดยวิธีนี้ดังนี้คือ

๑. เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น เปื้อนพิษหรือผู้ต้องหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกำลังใกล้จะตาย ทำให้ไม่มีเวลาทันพอที่จะจัดให้มีการชี้ตัวอย่างอื่นได้ (Line up)

เหตุผลที่ยอมรับให้มีการชี้ตัวโดยวิธีนี้ เพราะ หากไม่ยอมรับให้มีการชี้ตัววิธีนี้แล้ว อาจจะไม่มีการชี้ตัวเลย เนื่องจากไม่มีตัวพยานหรือไม่มีตัวผู้ต้องหาที่จะมาชี้ให้ดูได้ เพราะบุคคลดังกล่าวตายเสียก่อน ที่จะมีการจัดให้ชี้ตัว

๒. ผู้ต้องหาที่มีรูปร่างลักษณะผิดปกติ เช่นคนแคระ หรือตัวสูงใหญ่ผิดปกติ

เหตุผลที่ยอมรับให้มีการชี้ตัววิธีนี้ เพราะความยากลำบากในการหาตัวบุคคลอื่นมาประกอบ หากไปจัดให้มีการชี้ตัวโดยวิธีอื่นได้ (Line up) ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เพราะการชี้ตัวโดยวิธีนี้ไม่น่าจะเกิดการผิดพลาด เนื่องจากผู้ต้องหาที่มีลักษณะผิดปกติพยานยอมจะจำได้แม่นยำ

๓. จับตัวผู้ต้องหาได้ในเวลากระชั้นชิดหลังจากเกิดเหตุ และใกล้เคียงกับสถานที่เกิดเหตุ

เหตุผลที่ยอมรับให้มีการชี้ตัววิธีนี้ เพราะความจำของพยานยังคงอยู่ เนื่องจากเหตุการณ์เพิ่งผ่านไปไม่นาน การชี้ตัวอย่างผิดพลาดจึงไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ง่าย

ข้อสำคัญคือ เมื่อจับผู้ต้องหาได้แล้ว ต้องรีบจัดให้มีการชี้ตัวโดยวิธีนี้ทันที และสถานที่จัดควรจะเป็นบริเวณที่เกิดเหตุด้วย เพราะจะทำให้การชี้ตัว เป็นไปอย่างถูกต้องมากขึ้น

๒.๒.๓ การชี้โดยรูปภาพ (Photographic Identification) การชี้ตัวผู้ต้องหาโดยวิธีรูปภาพนี้ คือการจัดให้พยานดูรูปภาพของบุคคลต่าง ๆ ที่สงสัยว่าเป็นคนร้าย ซึ่งอาจมีรูปภาพของผู้ต้องหารวมอยู่ด้วย แล้วให้พยานชี้รูปภาพนั้นว่ามีรูปภาพของคนร้ายหรือไม่

ในเรื่องนี้ขอควรคำนึงถึงคือ การให้พยานได้เห็นรูปภาพของผู้ต้องหา อาจทำให้พยานจำภาพนั้นติดตา และ เมื่อให้พยานดูตัวผู้ต้องหา พยานอาจจะชี้ตัวผู้ต้องหา เพราะตรงกับภาพที่เห็นมามากกว่าที่จะชี้ เพราะเห็นว่ามีลักษณะตรงกับคนร้ายที่พยานได้เห็น

ตัวอย่าง เช่นก่อนจัดให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหา ตำรวจให้พยานดูรูปภาพ เป็นชุด ซึ่งมีรูปภาพของผู้ต้องหารวมอยู่ด้วย พยานรูปภาพผู้ต้องหา เป็นภาพคนร้าย ต่อมาตำรวจจัดให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาโดยวิธีขึ้นเคียงคู่ (Line up) ซึ่งมีผู้ต้องหายืนอยู่ด้วย พยานชี้ตัวผู้ต้องหา เพราะลักษณะคล้ายกับภาพที่ได้เห็นมาก่อนแล้ว ซึ่งถ้าไม่มีการดูภาพมาก่อน พยานอาจไม่สามารถชี้ตัวผู้ต้องหาถูกต้องก็ได้

ควยเหตุนี้การให้พยานดูภาพถ่าย จึงควรใช้ในกรณีพิเศษจริง ๆ

หลักสำคัญเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหาโดยวิธีนี้มีดังนี้

๑. เมื่อจับตัวคนร้ายได้ ควรจัดให้มีการชี้ตัวโดยวิธีขึ้นเคียงคู่ (Line up) หรือโดยวิธีขึ้นเคียง (Show up) เมื่อกรณีเข้าขยัก เว้น

นอกเสียจากว่าคนร้ายจะไม่ยอมให้พยานชี้ตัวโดยวิธีการ ๒ วิธีดังกล่าวนี้ จึงจะใช้วิธีนี้

๒. ถ้ายังจับตัวคนร้ายไม่ได้ หรือยังไม่ทราบว่าใครคือคนร้าย จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการชี้โดยรูปภาพ

๓. เมื่อจัดให้มีการชี้ตัวโดยรูปภาพ ต้องดำเนินการดังนี้คือ

๑) รูปภาพของผู้ต้องสงสัยว่าเป็นคนร้าย ควรเป็นรูปภาพที่เป็นชุด อาจเป็นรูปภาพแผ่นหนึ่งซึ่งมีภาพของบุคคลหลาย ๆ คน รวมทั้งผู้ต้องหาอยู่ในรูปภาพแผ่นนั้นด้วย หรือแต่ละรูปภาพเป็นภาพของคนแต่ละคน หากแต่มีหลายรูปภาพรวมไว้ในสมุดภาพ

๒) บุคคลในภาพควรมีรูปร่างลักษณะและการแต่งกายใกล้เคียงกัน เช่น ถ้าพยานจำได้ว่าคนร้ายไว้ผมยาว ก็ควรจัดรูปภาพของคนไว้ผมยาวมาให้พยานดู มิใช่มีรูปคนไว้ผมยาวคนเดียวที่เหลือแต่ละคนไว้ผมสั้น หรือพยานจำได้ว่าคนร้ายสวมเสื้อเชิ้กแขนยาว รูปภาพที่นำมาให้พยานดูบุคคลในภาพทุกคนก็ควรสวมเสื้อ เชิ้กแขนยาว เช่นกัน เพราะถ้ามี

รูปภาพคนสวมเสื้อเชิ้ตแขนยาว เพียงภาพเดียว นอกนั้นสวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้น การกระทำเช่นนี้ก็เท่ากับเป็นการชี้แนะให้พยานที่รูปภาพคนไว้มยาว หรือรูปภาพของคนสวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวว่า เป็นรูปภาพของคนรายนั้นเอง

๓) ควรจัดหารูปภาพที่มีขนาดเท่า ๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ไม่ควรให้รูปภาพใดรูปภาพหนึ่งมีขนาดแตกต่างจากรูปภาพอื่น ๆ

การชี้ตัวผู้ต้องหาโดยรูปภาพนี้ ยังมีปัญหาที่ควรพิจารณาอีกว่า เมื่อพยานที่รูปภาพใดว่าเป็นรูปภาพของคนร้ายแล้ว และขณะนั้นตำรวจยังจับตัวคนร้ายไม่ได้ ต่อมาภายหลังตำรวจจับตัวคนร้ายที่มีชื่อตามรูปภาพนั้นได้ หรือตำรวจสามารถติดตามจับตัวได้ทันทีที่รูปภาพนั้นถ่ายไว้นานแล้ว ตัวจริงกับรูปภาพอาจจะไม่เหมือนกันเลยก็ได้ ดังนั้น เมื่อตำรวจจัดให้พยานชี้ตัวโดยวิธียืนเคียงคู่ (Line up) พยานอาจชี้ผู้พยานเคยเห็นรูปภาพของเขา มาก่อนแล้วไม่ถูกก็เป็นได้

๒.๒.๔ การชี้โดยเสียง (Voice Identification) การชี้ตัวผู้ต้องหาวิธีนี้เป็น การอาศัยเสียงซึ่งเกิดจากถ้อยคำที่เปล่งจากลำคอของคนร้ายอันใดแก่คำพูดของคนร้ายที่พยานได้ยินและจำเสียงนั้นได้ เป็นหลักในการชี้ โดยวิธีจัดให้พยานฟังเสียงที่เกิดจากการพูดของผู้ต้องหา ซึ่งได้พูดถ้อยคำเช่นเดียวกับถ้อยคำที่คนร้ายพูดแล้วให้พยานที่ได้ยินเสียงพูดนั้นแล้วยืนยันว่า เสียงพูดของผู้ต้องหาใช่เสียงพูดของคนร้ายหรือไม่

การชี้ตัวผู้ต้องหาโดยวิธีฟังเสียงนี้ จะกระทำก็ต่อเมื่อไม่สามารถจะจัดให้มีการชี้โดยวิธียืนเคียงคู่ (Line up) ยืนเดี่ยว (Show up) หรือวิธีรูปภาพ (Photographic Identification) ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

๑. ขณะเกิดเหตุ พยานได้ยินเสียงของคนร้าย แต่ไม่เห็นตัวคนร้าย อาจเป็นเพราะพยานเป็นคนตาบอด พยานถูกคนร้ายใช้ผ้าปิดตาตอนที่พยานจะทันเห็นตัวคนร้าย พยานได้รับการติดต่อจากคนร้ายโดยทางโทรศัพท์เท่านั้น เช่น

ผู้เสียหายเป็นคนตามอคมีอาชีพขายล็อตเตอรี่ ขณะเดินขายอยู่นั้น ถูกคนร้าย ซึ่งเอาล็อตเตอรี่ที่อยู่ในมือโดยคนร้ายพูดขู่ว่าถ้าไม่ให้จะฆาให้ตาย ด้วยความกลัวว่าคน จะถูกคนร้ายฆ่า ผู้เสียหายจึงปล่อยให้คนร้ายซึ่งเอาล็อตเตอรี่ไปหลัง เกิดเหตุผู้เสียหายไป แจ้งความตำรวจโดยยืนยันกับตำรวจว่าจำเสียงของคนร้ายที่พูดขู่ตนได้

ต่อมาตำรวจจับผู้ต้องหา แล้วจัดให้ผู้เสียหายฟังเสียงของผู้ต้องหาโดยให้ผู้ต้องหา พูดถ้อยคำ เช่นเดียวกับที่คนร้ายพูด และผู้เสียหายยืนยันว่า เป็นเสียงพูดของคนร้ายที่ ซึ่งทรัพย์คน

ในคดีจับตัว เรียบค่าไถ่ บุตรชายผู้เสียหายถูกคนร้ายจับตัวไป ผู้เสียหายได้รับการติดต่อจากคนร้ายทางโทรศัพท์เกี่ยวกับจำนวนเงินค่าไถ่ตัวบุตรชาย ต่อมาตำรวจจับตัวผู้ต้องหา แล้วจัดให้ผู้เสียหายฟังเสียงของผู้ต้องหาพูดทางโทรศัพท์ เช่นเดียวกับที่คนร้ายพูด

ในคดีกรรโชกทรัพย์ คนร้ายพูดขู่ผู้เสียหายทางโทรศัพท์ให้ส่งมอบเงินให้ มิฉะนั้นจะไชระ เบิกข่างบ้านผู้เสียหาย ต่อมาตำรวจจับผู้ต้องหาและจัดให้ผู้เสียหาย ฟังเสียงพูดของผู้ต้องหาทางโทรศัพท์

๒. ขณะเกิดเหตุผู้เสียหายเห็นตัวคนร้าย แต่เห็นไม่หมด เช่น คนร้ายใช้ผ้าคลุมศีรษะ แล้วพูดขู่ผู้เสียหาย ผู้เสียหายจำเสียงพูดขู่ของคนร้ายได้

ตัวอย่าง ขณะผู้เสียหายนั่งอยู่ที่หน้าบ้าน มีชายคนร้าย ๓ คน แต่ละคนใช้ผ้าคลุมศีรษะ เจาะช่องไว้เฉพาะที่ตา เขาปล้นบ้านผู้เสียหาย และจับผู้เสียหายไว้ ระหว่างนั้นคนร้ายทั้ง ๓ ช่วยกันพูดขู่ให้ผู้เสียหายบอกที่ซ่อนทรัพย์ จนผู้เสียหายกลัวยอมบอกที่ซ่อนทรัพย์แก่คนร้าย ต่อมาตำรวจจับผู้ต้องหาได้ และจัดให้ผู้เสียหายฟังเสียงพูดขู่ของผู้ต้องหา เช่นเดียวกับที่คนร้ายพูดโดยให้ผู้ต้องหาใช้ผ้าคลุมศีรษะ เจาะช่องไว้เฉพาะที่ตา เช่นกัน

การชั่งน้ำหนักขอควรยึดถือคือ ควรจัดให้ผู้ต้องหาและบุคคลหลายคนกล่าวคำพูดที่พยานจำได้ว่าคนร้ายพูด เพราะหากจัดให้ผู้ต้องหาเพียงคนเดียว เป็นผู้กล่าวคำพูดนั้น อาจ

ทำให้พยานหลงเข้าใจผิดคิดว่าผู้ต้องหาคือคนร้าย โดยที่มีใคนักถึงความจำที่คนจำเสียงคนร้ายได้ เป็นสำคัญก็ได้

๒.๓ ข้อดีและข้อเสียของแต่ละวิธี

การชี้ตัวผู้ต้องหาทั้งสี่วิธีคือ การยืนเรียงคู่ (Line up) การยืนเดี่ยว (Show up) การชี้โดยรูปภาพ (Photographic Identification) และการชี้โดยเสียง (Voice Identification) ที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นหลักการเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหาอย่างเป็นธรรม อันเป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการชี้ตัวผู้ต้องหาผิดพลาด

สำหรับในหัวข้อนี้จะได้พิจารณาถึงข้อดีและข้อเสีย ของแต่ละวิธี เมื่อมีการจัดให้มีการจัดให้ชี้ตัวตามวิธีดังกล่าว โดยจะพิจารณา เรียงตามลำดับคือ

๑. วิธีการชี้ตัวโดยยืนเรียงคู่ (Line up) มีข้อดีคือ เป็นวิธีการที่ไม่มี การชี้แนะ เพราะเมื่อจัดให้ผู้ต้องหาเป็นอยู่ในแถวร่วมกับบุคคลอื่น ๆ แล้ว พยานยอม ไม่ทราบว่ามีบุคคลใด ในกลุ่ม เป็นผู้ที่ตำรวจจับตัวมาและถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ทำให้ พยานต้องชี้บุคคลในกลุ่มนั้น โดยอาศัยความจำที่จำได้จากคนร้ายเป็นหลัก ผลคือถ้า พยานชี้ตัวผู้ต้องหาได้ถูกต้อง ก็ยอมมา เชื่อว่าผู้ต้องหาคือผู้ใดกระทำความผิดจริง

ส่วนข้อเสียคือในทางปฏิบัติ การที่จะให้ตำรวจจับหาบุคคลที่มาเป็นเข้าแถว ซึ่งต้อง เป็นจำนวนหลายคนและแต่ละคนมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับผู้ต้องหานั้นบางครั้ง ไม่ใช่ของง่าย เพราะจะไปหาบุคคลเช่นวานั้น และยินยอมให้ความร่วมมือในการไปยืน เข้าแถวให้ชี้ตัวได้จากไหน ซึ่งในที่สุดตำรวจก็อาจจะต้องให้ตำรวจช่วยกันเองไปยืน เข้าแถวร่วมกับผู้ต้องหา เมื่อ เป็น เช่นเตาพยาน เคย เห็นตำรวจที่ไปยืนในแถวนั้นมาก่อน เช่นพบในขณะพยานมาสถานีตำรวจ ก็คงจะเหลือ เฉพาะผู้ต้องหา เท่านั้นที่พยานควรชี้ ว่าคือคนร้าย

๒. การชี้โดยวิธียืนเดี่ยว (Show up) มีข้อดีคือการที่จัดให้พยานชี้ตัว โดยมี เฉพาะตัวผู้ต้องหาคน เดียวยืนให้พยานดูตัวนั้น ตำรวจจึงทำได้ง่ายและรวดเร็ว เพราะไม่ต้อง ไปหาบุคคลอื่นมายืนในแถวอย่างวิธียืน เรียงคู่

แต่ก็มีข้อเสียอย่างมาก ที่การชี้ตัววิธีนี้ เป็นการชี้แนะอยู่ในตัว โอกาสที่พยาน จะระบุชื่อของทนาย เป็นคนร้ายมีมาก ทั้ง ๆ ที่ผู้ต้องหาอาจไม่ใช่ผู้กระทำผิด

๓. การชี้โดยรูปภาพ (Photographic Identification) มีข้อก็คือ ขวยให้ตำรวจสืบสวนติดตามจับกุมคนร้ายได้ โดยใช้รูปคนร้ายที่พยานชี้เป็นหลัก และในกรณีจับผู้ต้องหาได้แล้ว แต่ผู้ต้องหาไม่ยอมให้พยานชี้ตัว ก็สามารถชี้ตัววิธีนี้ช่วยได้

ข้อเสียคืออยู่ที่รูปผู้ต้องหาที่พยานชี้ กับตัวจริงผู้ต้องหาอาจไม่เหมือนกัน และพยานไม่มีโอกาสเห็นกริยาอาการของผู้ต้องหาที่แสดงออก เพื่อเปรียบเทียบกับกริยาอาการของคนร้ายขณะทำผิด จึงอาจทำให้เกิดการชี้ตัวผิดพลาดได้ง่าย

๔. การชี้โดยเสียง (Voice Identification) มีข้อก็คือปกติเสียงของบุคคลแต่ละคนย่อมจะแตกต่างกัน การที่ให้พยานฟัง เสียงของผู้ต้องหาและบุคคลอื่นอีกหลายคน เพื่อเปรียบเทียบกับเสียงของคนร้ายที่พยานจำได้ หากพยานยืนยันว่า เสียงผู้ต้องหาที่กล่าวออกมานั้น ไซ้เสียงของคนร้ายแล้ว ก็น่าจะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาคือคนร้ายจริง

ข้อเสียคืออาจมีการคิด เสียงให้ผิดไปจากเดิม ทำให้พยานเข้าใจผิดได้

๒.๔ การเลือกใช้วิธีการชี้ตัวผู้ต้องหา

การที่จะเลือกใช้วิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาจะใช้วิธีไหน ใน ๔ วิธีที่กล่าวมาแล้วนั้น โดยหลักควร เลือกใช้วิธีการชี้ตัวที่มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการชี้ตัวผิดพลาด

เมื่อพิจารณาจากข้อดีและข้อเสียแต่ละวิธี และลักษณะการจัดตัวผู้ต้องหาที่จะถูกชี้ เพื่อที่พยานจะได้ใช้ความจำที่พยานจำคนร้ายได้ เป็นสิ่งช่วยให้พยานตัดสินใจชี้แล้ว วิธีการที่ควรเลือกใช้คือ การยืนเคียงคู่ (Line up) เพราะเป็นวิธีการชี้ตัวที่มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด เนื่องจากผู้ต้องหาไม่มีโอกาสได้รับความเป็นธรรมมากดังกล่าวแล้ว ในเรื่องผลดีของการชี้ตัวโดยวิธีนี้

ส่วนวิธีการอื่น ๆ อีก ๓ วิธีคือ ควรใช้เป็นข้อยกเว้นเมื่อไม่สามารถจะจัดให้ชี้ตัวอย่างวิธียืนเคียงคู่ได้